ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 53.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 2-го Іюля — 1837 — *Wilno. Piątek. 2-go Lipca.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна, 29-го Іюня.

25-го ч. с. м. праздненъ былъ въ нашемъ городѣ Высокоторжественный день Рожденія Его Императорскаго Величества Государя Императора НИКОЛАЯ I-го.

Въ 9 часовъ утра, Гг. Командиръ 1-го Пѣхотнаго Корпуса и Гражданскій Губернаторъ, принимали поздравленія Духовенства, Военныхъ и Гражданскихъ Чиновниковъ, а также знатнѣйшихъ Дворянъ и другихъ сословій.

Въ 10 часовъ началась Божественная Литургія въ Церкви Св. Духа, по окончаніи коей, отправлено молебствіе съ провозглашеніемъ многолѣтія Государю Императору и всему Августѣйшему Императорскому Дому. Литургію и молебствіе совершалъ Настоятель Монастыря Архимандритъ *Платонъ* соборнѣ; при чемъ послѣ краткой приличной рѣчи, произнесенной Архимандритомъ *Платономъ*, освященъ флагъ Виленской крѣпости, который при пушечной пальбѣ, выставленъ на одной изъ горъ крѣпости, называемой Крестовою. Во всѣхъ церквахъ прочихъ исповѣданій совершено также молебствіе.

Въ 4 часа по полудни, у Г. Гражданскаго Губернатора, для знатнѣйшихъ особъ, былъ обѣдъ.

Вечеромъ городъ былъ иллюминованъ и на Ратушномъ бульварѣ играла военная музыка.

По заведенному въ здѣшнемъ городѣ обыкновенію, и въ нынѣшнемъ году производился сборъ Пасхальной милостыни въ пользу Человѣколюбиваго Общества. Имена почтенныхъ Дамъ, которыя приняли на себя трудъ въ этой Христіанской услугѣ, также количество собранныхъ ими пожертвованій, слѣдующія:

	Полуимп.	Червонцы	Серебром. Р.	Серебром. к.	Ассигнац. Р.	Ассигнац. к
Ея Превосх. *Бантышъ-Каменская*	3	37	68	3½	505	—
— — Совѣтница Вилен. Гражданской Палаты *Витановская*	—	1	260	5	70	—
— — Подкоморша Борисовскаго Уѣзда *Волловичова* . сверхъ сего одно перо дамское строусовое, которое отдано въ лавку нищихъ.	2	54	215	66	50	—
— — Супруга Судьи Межеваго Апелляціоннаго Суда Минской Губер. *Каменская*	—	1	120	—	25	—
— — Софія *Ромеръ* . . .	—	14	275	85	—	—

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wilno, 29-go Czerwca.

Dnia 25-go ter. m. obchodzony był w naszém mieście Wysokiey uroczystości dzień Urodzin NAYJAŚNIEYSZEGO CESARZA JEGO MOŚCI NIKOŁAJA I-GO.

O godzinie 9-ey z rana, PP. Dowódca 1-go Korpusu Piechoty i Gubernator Cywilny, przyymowali powinszowania Duchowieństwa, Urzędników Woyskowych i Cywilnych, tudzież znacznieyszych Dworzan i innych stanow obywateli.

O godzinie 10-tey zaczęła się Msza Swięta w Cerkwi S. Ducha, po którey skończeniu odprawiono modły z zaśpiewaniem mnogich lat CESARZOWI JEGO MOŚCI i całemu NAYJAŚNIEYSZEMU CESARSKIEMU DOMOWI. Mszą Swiętą i modły odprawiał sobornie Przełożony Monasteru Archimandryta *Platon*; przy czém po krótkiey stosowney mowie, przez Archimandrytę *Platona* mianey, poświęcona została Chorągiew twierdzy Wileńskiey, którą wśród huku dział wystawiono na jedney z gór twierdzy, nazywaney górą Trzech Krzyżow.—We wszystkich kościołach innych wyznań także odprawione modły.

O 4-ey z południa, u P. Gubernatora Cywilnego był dla osob znacznieyszych obiad.

Wieczorem miasto było oświecone, i na placu Ratuszowym grała muzyka woyskowa.

Podług zwyczaju, w mieście tuteyszém zaprowadzonego, i w roku teraźnieyszym odbyła się Kwesta Wielkonocna, na rzecz ubogich Domu Dobroczynności. Imiona Szanownych Dam, które tę chrześciańską posługę podjęły, oraz ilość uzbieranych przez nie ofiar, są następujące:

	Pół-Imper.	Czer. złot.	Srebrem. R.	Srebrem. K.	Assygnac. R	Assygnac. K.
JW. *Bantysz-Kamieńska*	3	37	68	3½	505	—
— z Pacowskich *Witanowska* Radczyni Izby Cywilney Wileńskiey	—	1	260	5	70	—
— *Wołłowiczowa*, Podkomorzyna Pttu Borysowskiego . . . . nadto pióro damskie strusie, które oddano do sklepu ubogich.	2	54	215	66	50	—
— z Obuchowiczów *Kamieńska*, Sędzina Granicz. Sądu Appel. Gubernii Mińskiey	—	1	120	—	25	—
— Zofia z Białłozorów *Römerowa*	—	54	275	85	—	—

Человѣколюбивое Общество, сообщая о семъ Публикѣ, первымъ долгомъ считаетъ, изъявить отъ имени бѣдныхъ глубочайшую признательность почтеннымъ Дамамъ, которыя по чувству человѣколюбія и внушенію собственнаго сердца, приняли на себя эту обязанность, соединенную со многими непріятностями, а вмѣстѣ и Почтенной Публикѣ, которая своими пожертвованіями, постоянно вспомоществуетъ сему заведенію.

Мысли объ усовершенствованіи Сельскаго Хозяйства, и улучшеніи быта поселянъ хлѣбопашцевъ.

Большая часть книгъ изданныхъ у насъ въ Россіи объ усовершенствованіи земледѣлія и улучшеніи сельскаго хозяйства, вообще содержатъ въ себѣ переводныя статьи, хотя и лучшихъ иностранныхъ агрономовъ, но мало применовленныя къ настоящему положенію имѣній и сельскаго хозяйства въ Россіи. Недостатки эти побудили насъ въ предлагаемомъ сочиненіи сдѣлать нѣкоторые очерки настоящаго состоянія сельскаго хозяйства и быта поселянъ въ отечествѣ нашемъ и изложить мысли о возможности ихъ улучшенія.

Книга эта будетъ заключать въ себѣ слѣдующія статьи:

Глава I. Взглядъ на настоящее состояніе помѣщичьихъ имѣній и бытъ крестьянъ ихъ. — Отношенія помѣщиковъ къ крестьянамъ.— Причины обремененія помѣщичьихъ имѣній долгами и упадка общаго кредита.— Причины бѣдности крестьянъ и медленныхъ успѣховъ сельскаго хозяйства. — Существенныя надобности поселянъ. — *Глава II.* Средства къ улучшенію сельскаго хозяйства вообще. — Возможность улучшенія настоящаго быта поселянъ.— Образцовые хутора. — Средства побужденія и поощренія крестьянъ къ исправному веденію хозяйства.— Мірскіе денежные капиталы для вспоможенія нуждающимся поселянамъ хозяевамъ.— Запасные мірскіе хлѣбные магазейны и общественные запашки. — Уплата Государственныхъ податей и повинностей. — *Глава III.* Предварительныя смѣты сельскимъ работамъ и своевременное ихъ распредѣленіе. — Заготовленіе и перевозка матеріаловъ для предполагаемыхъ построекъ.—Хозяйственныя и другія строенія.— Составленіе отчетовъ по хозяйству и сельская бухгалтерія.— *Глава IV.* Краткое обозрѣніе хозяйственныхъ отраслей въ Россіи. — О нововведеніяхъ вообще.— Сбереженіе лѣсовъ и ихъ употребленіе.— Нравственное образованіе поселянъ.— Заключеніе.— Цѣна за экземпляръ по два рубли серебромъ съ пересылкою во всѣ мѣста Россійской Имперіи. Господа подписавшіеся означивъ ясно свои адресы получать книги въ Іюлѣ мѣсяцѣ, а до того будутъ имъ высланы билеты.

Сочинитель сей книги есть нѣкто Г. *Шаліотъ*. Отдавая должную справедливость полезному его намѣренію, и желая, по просьбѣ его, содѣйствовать распространенію означеннаго сочиненія, (которое по словамъ Автора составлять будетъ не менѣе 350 страницъ), Г. Министръ Внутреннихъ Дѣлъ отъ 23 минувшаго Мая N. 516, изволилъ предписать; открыть по ввѣренной мнѣ Губерніи подписку на сію книгу, подъ ближайшимъ моимъ наблюденіемъ.

Въ слѣдствіе сего Редакція газеты Литовскаго Вѣстника помѣстивъ присланный въ оную экземпляръ Программы, имѣетъ честь увѣдомить, что желающіе воспользоваться настоящимъ изданіемъ, должны обратиться къ Его Превосходительству Г. Виленскому Гражданскому Губернатору съ требованіемъ своимъ, присоединяя къ оному подписные деньги и адресы.

Санктпетербургъ, 21-го Іюня.

4-го Іюня, Его Императорское Высочество Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ, въ пять часовъ утра, оставилъ Тобольскъ, и проѣхавши прежнимъ трактомъ до города Тюмени, гдѣ былъ ночлегъ, на другой день, 5-го числа, принялъ направленіе къ югу, на городъ Ялуторовскъ, лежащій около пяти верстъ разстояніемъ отъ большой дороги; помолившись въ церкви и обозрѣвши городъ, куда стеклось великое множество народа изъ всѣхъ волостей, Государь Наслѣдникъ изволилъ отправиться въ дальнѣйшій путь, по тракту на Курганъ, куда и прибылъ во второмъ часу за полночь.

6-го числа, въ день Св. Троицы, Государь Цесаревичъ присутствовалъ при отправленіи Божественной Литургіи. Отъ Кургана началось возвратное шествіе Великаго Князя съ востока на западъ, изъ предѣловъ Азіи къ предѣламъ Европы. Въ Сибири Его Высочество, съ особеннымъ удовольствіемъ, видѣлъ повсюду хлѣбородныя земли, обильныя пастбища и необыкновенное вообще богатство въ дарахъ природы, изъ коихъ многія еще доселѣ не тронуты, по

Towarzystwo Dobroczynności, podając o tém do wiadomości publiczney, za naypierwszy dla siebie uznaje obowiązek, oświadczyć, w imieniu ubogich, naygłębszą wdzięczność Szanownym Damom, które, z wyższych uczuć ludzkości i pobudek serca własnego, posługę tę, z mnogiemi połączoną przykrościami i trudami, spełnić raczyły, a razem i Szanowney Publiczności, która ofiarami swemi zakład ten statecznie wspiera.

Myśli o udoskonaleniu Gospodarstwa Wieyskiego i ulepszeniu bytu Włościan Rolników.

Wielka część książek, wydanych u nas w Rossyi o udoskonaleniu Rolnictwa i ulepszeniu Gospodarstwa Wieyskiego, zawiera w sobie w powszechności artykuły tłumaczone, chociaż lepszych nawet agronomow cudzoziemskich, ale mało zastosowanych do obecnego stanu majątkow i gospodarstwa wieyskiego w Rossyi. Niedostatki te były dla nas pobudką w ogłaszającym się teraz dziele zrobić niektóre rysy rzeczywistego stanu gospodarstwa wieyskiego i bytu włościan w kraju naszym, tudzież wyłożyć myśli o możności ich ulepszenia.

Księga ta zawierać będzie w sobie rzeczy następujące:

Rozdział I. Rzut oka na teraźnieyszy stan majątkow obywatelskich i byt ich włościan.— Stosunki obywateli z włościanami.— Przyczyny obciążenia majątkow obywatelskich długami i upadku ogólnego kredytu.— Przyczyny ubóztwa włościan i powolnych postępow gospodarstwa wieyskiego.—Istotne potrzeby włościan.— *Rozdział II.* Srzodki do ulepszenia gospodarstwa wieyskiego w powszechności.— Możność ulepszenia teraźnieyszego bytu włościan.— Wzorowe folwarki.— Srzodki pobudzenia i zachęcenia włościan do porządnego prowadzenia gospodarstwa.— Gminne kapitały pieniężne dla włościan gospodarzy, potrzebujących zapomogi.— Zapaśne gminne magazyny zbożowe i gminne zasiewy.— Opłata podatków i powinności państwa.— *Rozdział III.* Poprzednicze obliczenie robot wieyskich i rozrządzenie ich w swoim czasie.— Przysposobienie i przewoz materyałów dla zamierzonych budowli.— Gospodarskie i inne zabudowania.— Sporządzenie rachunków gospodarstwa i buchhalterya wieyska.— *Rozdział IV.* Krótkie obeyrzenie gałęzi gospodarskich w Rossyi.— O wprowadzeniu nowości w ogóle.— Strzeżenie lasow i ich użycie. Moralne ukształcenie włościan. Zakończenie.— Cena exemplarza dwa ruble srebrem, z przesyłką do wszystkich mieysc Państwa Rossyyskiego. Panowie Subskryptorowie, opisawszy wyraźnie swoje adressa, otrzymają książkę w miesiącu Lipcu, a tymczasem będą im wydane bilety.

Autorem tego dzieła jest pewny JP. Szaljot, którego pożytecznemu przedsięwzięciu oddając należną sprawiedliwość i pragnąc, na prośbę jego, przyłożyć się do rozszerzenia pomienionego dzieła, które, podług zapewnienia Autora, niemniey, jak 350 stronic ma obeymować, P. Minister Spraw Wewnętrznych polecił Wileńskiemu Cywilnemu P. Gubernatorowi ogłosić pod bliższém swém okiem subskrypcyą na tę książkę.

Skutkiem czego, Redakcya Gazety Kur. Litt. przysłany sobie exemplarz prospektu, po wyżey umieściwszy, ma honor uwiadamiać, że chcący korzystać z tego dzieła, mogą się udać do tegoż JW. Cywilnego Gubernatora Wileńskiego, ze złożeniem pieniędzy prenumeracyynych i przysłaniem swojego adresu.

Sankt-Petersburg, dnia 21-go Czerwca.

Dnia 4 Czerwca, Jego Cesarska Wysokość Następca Cesarzewicz, o godz. 5 z rana opuścił Tobolsk i przejechawszy tymże co pierwiey traktem do miasta Tiumieni, gdzie miał nocleg, nazajutrz, d. 5-go skierował się ku południowi, na miasto Jałutorowsk, położone o wiorst pięć od wielkiego traktu; pomodliwszy się w Cerkwi i obeyrzawszy miasto, dokąd zebrało się wielkie mnóztwo ludu ze wszystkich włości, Cesarzewicz Jmć udał się w dalszą podróż, traktem do Kurhana, gdzie stanął o 2 po północy.

Dnia 6-go, w dzień Św. Trójcy, Cesarzewicz był na mszy Św. Od Kurhana zaczęła się powrótna podróż Wielkiego Xięcia ze wschodu na zachód; od granic Azyi, ku granicom Europy. W Syberyi, Jego Cesarska Wysokość ze szczególnem zadowoleniem widział żyzne niwy, buyne postwiska i nadzwyczayne w ogólności bogactwa darów przyrodzenia, z których mnogie są jeszcze nietknięte z przyczyny małey ludności. Mieszkańcy tego dalekiego kraju, w uniesieniu radości

причинѣ бѣднаго поселенія. Жители сего отдаленнаго края, въ восторгѣ радостнаго умиленія и благодарности за посѣщеніе ихъ Августѣйшимъ путешественникомъ, восклицали повсемѣство: Доселѣ наша земля была Сибирью; съ сихъ поръ стала Россіей. Въ 5-ти верстахъ отъ Кургана, Его Высочество вступилъ въ Оренбургскую губернію, гдѣ имѣлъ первый свой ночлегъ въ Слободѣ Чумляцкой, не доѣзжая 90 верстъ до города Челябинска.

7-го числа, въ 12-мъ часу утра, Государь Наслѣдникъ прибылъ въ Челябинскъ, и остановившись въ ономъ только для молитвы и для обозрѣнія города, продолжалъ путь свой далѣе; на всѣмъ переѣздѣ по Челябинскому уѣзду, Его Высочество видѣлъ повсемѣстное благоденствіе жителей, и природу, сколько разнообразную видами, столько богатую произведеніями естественными; по мѣрѣ приближенія къ западу, мѣста становились возвышеннѣе и гористѣе; отъ Кундравинской Слободы путь Его Высочества пролегалъ опять по хребту Уральскихъ горъ, которыя между Міасскимъ и Златоустовскимъ заводами достигаютъ наибольшей высоты, и образуютъ глубокія и живописныя долины. Осмотрѣвши быстро всѣ роды производствъ на Міасскомъ золотопромывален номъ и мѣдиплавиленномъ заводѣ, Государь Великій Князь отправился на ночлегъ въ Златоустовскій заводъ, куда и прибылъ въ одинадцатомъ часу вечера. Въ Міасскомъ заводѣ имѣлъ честь представляться Его Высочеству Екатеринбургскій Градской Глава, со всеподданнѣйшею просьбою, дозволить пожертвовать отъ купеческаго Екатеринбургскаго общества, добровольно собранные 30 т. рублей, на устройство инвалиднаго дома, въ ознаменованіе незабвеннаго посѣщенія Его Высочествомъ города Екатеринбурга.

8-го числа, помолившись въ церкви, Его Высочество изволилъ осматривать всѣ части Златоустовскаго завода, входилъ во всѣ подробности по производству издѣлій, осмотрѣлъ гошпиталь, арсеналъ и разные образцы приготовленныхъ оружій изъ стали и булата, и послѣ обѣда всходилъ на гору Уренгу, имѣющую до 2,500 футовъ высоты надъ поверхностію моря. (*С. П.*)

— Его Императорское Величество, по положенію Комитета Гг. Министровъ, въ 18 день минувшаго Мая, Высочайше повелѣть соизволилъ: постановить на будущее время общимъ правиломъ, чтобы Министры и Главноуправляющіе отдѣльными частями, по праву предоставленному имъ указомъ Комитету Министровъ 6 Мая 1831 года и положеніемъ онаго, Высочайше утвержденнымъ 7 Іюня 1836 года, назначали вознагражденіе военныхъ офицеровъ, нежелающихъ производства въ гражданскіе чины, одно только годовое жалованье, не принимая въ расчетъ никакихъ сверхъ онаго производимыхъ окладовъ. (Опуб. Пр. Сен. Іюня 10 дня 1837 года.)

— Его Императорское Величество, согласно разсмотрѣнному въ Комитетѣ Гг. Министровъ представленію Г. Министра Финансовъ, въ 11 день минувшаго Мая, Высочайше утвердить соизволилъ товарищество, составившееся изъ Генералъ-Лейтенанта Экельна, Подполковника Жуканова, Инженеръ-Капитана Теше и Почетнато Гражданина Торлецкаго, для устройства и содержанія въ Бобруйскѣ Свеклосахарнаго въ большомъ видѣ завода, на основаніи заключеннаго между ними условія. По означенному же условію первоначальный капиталъ товарищества опредѣленъ въ 50 т. руб. съ раздѣленіемъ между помянутыми четырьмя лицами, на равныя части и съ тѣмъ, что въ случаѣ недостатка онаго, для приведенія завода въ полное дѣйствіе, товарищи увеличать вклады по общему усмотрѣнію. До начатія дѣйствій завода, число участвующихъ, безъ особыхъ причинъ и общаго согласія, увеличиться не можетъ; каждый изъ товарищей можетъ передать пай свой въ постороннія руки; но не иначе какъ съ общаго согласія и въ такомъ только случаѣ, если участвующіе не пожелаютъ принять участокъ его на томъ же основаніи, какъ оный передался бы постороннему. По окончаніи каждаго года вырученная сумма должна быть раздѣляема между вкладчиками поровну, за исключеніемъ нѣкоторой части барыша, которую предположено оставлять на увеличеніе заведенія, если сіе признано будетъ полезнымъ по большинству голосовъ; управленіе дѣлами товарищества поручится, по выбору участниковъ одному изъ товарищей; въ случаѣ же невозможности къ сему, опредѣлится особый управляющій, который и подчинится отчету на особо изложенныхъ въ условіи правилахъ. Спорные случаи должны быть разбираемы окончательно и безъ доведенія до судебныхъ мѣстъ тремя посторонними посредниками. Остальные за тѣмъ пункты условія касаются до внутренняго управленія заводомъ. Г. Министръ Финансовъ, объявя о семъ Высочай-

wdzięczności z odwiedzin Wysokiego Podróżnego, wykrzykiwali wszędzie: „Dotąd ziemia nasza była Syberyą—odtąd stała się Rossyą!„ O 50 wiorst od Kurhana, Jego Cesarska Wysokość wjechał w granice Orenburskiey Gubernii, gdzie miał pierwszy nocleg w Słobodzie-Czumlackiey, o 90 wiorst niedojeżdżając do miasta Czelabińska.

D. 7-go, o godz. 12 z rana, Następca przybył do Czelabińska, i, zatrzymawszy się w niém tylko dla nabożeństwa i obeyrzenia miasta, daley swą podróż ciągnął; w przejezdzie przez powiat Czelabiński, Jego Cesarska Wysokość widział powszechny dobry byt mieszkańców i naturę równie urozmaiconą widokami, jak i obfitą w płody; w miarę zbliżania się ku zachodowi, mieysca stawały się coraz wyższemi i bardziey górzystemi; od Kundrawińskiey słobody, droga, którą Cesarzewicz przebywał, szła znowu po paśmie gór Uralskich, które, między zakładami: Miasskim i Złatoustowskim, dosięgają naywiększey wyniosłości i tworzą głębokie, malownicze doliny. Obeyrzawszy na prędce wszystkie rodzaje robot w Miasskiey przemywalni złota i hamerni, Jego Cesarska Wysokość odjechał na nocleg do zakładu Złatoustowskiego, dokąd przybył o 11 wieczorem. W Miasskim zakładzie miał zaszczyt przedstawiać się Następcy Głowa miasta Ekaterynburga, z nayuniżeńszą prośbą o pozwolenie ofiarowania od stanu kupieckiego tegoż miasta, dobrowolnie złożonych 30,000 rubli na urządzenie domu Inwalidów, dla uwiecznienia pamiątki bytności Cesarzewicza w Ekaterynburgu.

D. 8-go pomodliwszy się w Cerkwi, Jego Cesarska Wysokość raczył oglądać wszystkie części Złatoustowskiego zakładu, wchodził we wszystkie szczegóły robot, oglądał łazaret, arsenał i próbki różney broni, wyrobione ze stali i damaszku, a po obiedzie wchodził na górę Urengę, wyniesioną na 2500 stóp nad powierzchnią morza. (*P. P.*)

— Jego Cesarska Mość, po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, dnia 18-go zeszłego Maja, Naywyżey rozkazać raczył: postanowić na czas przyszły za powszechne prawidło, ażeby Ministrowie i Główno-Zarządzający oddzielnemi częściami podług prawa, danego im przez Ukaz do Komitetu Ministrów 6 Maja 1831 roku, i przez nastałe jego postanowienie, Naywyżey utwierdzone 7 Czerwca 1836 roku, naznaczali jako wynagrodzenie dla woyskowych Oficerów, nieżyczących podniesienia do rang cywilnych, samę tylko roczną płacę, nie przyymując do rachunku żadnych wydawanych prócz tego wyznaczeń. (*Ogł. Rz. Sen. 10 Czerwca 1837 r.*)

— Jego Cesarska Mość, zgodnie z rozpatrzoném w Komitecie PP. Ministrów przedstawieniem P. Ministra Skarbu, dnia 11-go zeszłego Maja, Naywyżey utwierdzić raczył Kompanią, złożoną z Jenerał-Porucznika Ekelna, Podpółkownika Żukanowa, Kapitana Inżynieryi Tesze i Poczetnego Hrażdanina Torleckiego, dla założenia i utrzymywania w Bobruysku fabryki Cukru z Burakow na wielką skalę, na osnowie zawartey między nimi umowy. Podług tey umowy, początkowy kapitał kompanii ma się składać z 50 tysięcy rubli, z rozdzieleniem pomiędzy wspomnionemi czterma osobami, na równe części i z warunkiem, że w razie niedostateczności tego kapitału, dla przyprowadzenia fabryki do zupełnego działania, kompaniści powiększają składki podług wspólney uwagi. Przed rozpoczęciem działań fabryki, liczba uczestniczących, bez szczególnych przyczyn i wspólney zgody, powiększyć się nie może; każdy z kompanistów może przelać swą akcyą w ręce postronne, ale nie inaczey, jak za spólną zgodą i w takim tylko razie, jeżeli wspólnicy nie zechcą przyjąć jego części na teyże osnowie, na jakieyby ta ustąpiona była postronnemu. Po upływie każdego roku zebrana summa powinna bydź rozdzielana pomiędzy wspólnikami po równey części, z wyjątkiem pewney części zysku, którą postanowiono zostawiać na powiększenie fabryki, jeżeli to większością głosów uznane będzie za pożyteczne; zarząd sprawami kompanii poruczy się, podług wyboru uczestników jednemu z kompanistów; w zdarzeniu zaś niemożności, będzie naznaczony osobny zarządca, który będzie ulegał zdaniu rachunków na osobno opisanych w umowie prawidłach. Spory powinny bydź rozstrzygane ostatecznie i bez udawania się do mieysc sądowych przez ustronnych pośrzedników. Dalsze zatém punkta, odnoszą się do wewnętrznego zarządu fabryki. P. Minister Skarbu, objawiwszy o tym Naywyższym rozkazie założycielom pomienioney kompanii, doniosł o nim Rządzącemu Senatowi dla opublikowania. (Op. przez Rz. Sen. 10 Czerwca 1837 r.)

шемъ повелѣнiи учредителямъ означеннаго товарищества, донесъ объ ономъ Правительствующему Сенату для обнародованiя. (Опуб. Пр. Сен. Iюня 10 дня 1837 года.)

— Государь Императоръ, по положенiю Комитета Гг. Министровъ Высочайше повелѣть соизволилъ: 1.) Предоставить Градскимъ Думамъ смѣты на всѣ постройки и исправленiя зданiй, гдѣ расходъ не можетъ превышать пяти сотъ рублей, составлять не по правиламъ урочнаго положенiя, а по прежнему порядку, не измѣняя впрочемъ существующаго нынѣ правила, чтобы смѣты сiи разсматривались въ Губернскихъ Строительныхъ Коммиссiяхъ. — 2) Составленiе смѣтъ на исправленiя болѣе важныя, или возведенiе новыхъ зданiй, поручать членамъ Губернскихъ Строительныхъ Коммиссiй во время осмотра ими казенныхъ зданiй Губернскаго вѣдомства и поставить въ обязанность Градскимъ Думамъ входить съ представленiями о подобныхъ надобностяхъ одинъ разъ въ годъ непремѣнно къ 1 Сентября. 3. Въ случаяхъ нетерпящихъ отлагательства, предоставить Губернскому Начальству по представленiямъ Думъ, посылать на мѣсто Членовъ Строительныхъ Коммиссiй, платя прогонныя деньги изъ городскихъ доходовъ. (Опуб. Пр. Сен. Iюня 10 дня 1837 года.)

— Государь Императоръ, по положенiю Комитета Гг. Министровъ, въ слѣдствiе представленiя Г. Министра Народнаго Просвѣщенiя, въ 18 день минувшаго Мая, Высочайше повелѣть соизволилъ: Инспекторамъ казенныхъ училищъ сверхъ опредѣленнаго имъ жалованья, производить квартирныя деньги: въ С. Петербургскомъ и Московскомъ Учебныхъ округахъ по 1,000 рублей, а въ Харьковскомъ, Казанскомъ, Одесскомъ, Кiевскомъ и Дерптскомъ по 800 рублей въ годъ, изъ суммъ положенныхъ по штатамъ на содержанiе Управленiй учебныхъ округовъ. (Опуб. Правитель. Сен. Iюня 16 дня 7837 года.) (*С. В.*)

— Cesarz Jego Mość, po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, Naywyżey rokazać raczył: 1) Dozwolić Radom miasta, wyliczenia na wszystkie budowy i reparacye domow, gdzie wydatek nie może przewyższać pięciuset rubli, robić, nie podług prawideł urocznego postanowienia, ale porządkiem dawnieyszym, nie odmieniając zresztą istniejącego teraz prawidła, ażeby te wyliczenia rozpatrywane były w Gubernialnych Kommissyach Budowniczych.— 2) Ułożenie wyliczeń na reparacye większey wagi, albo wystawienie nowych budowli, poruczać członkom Gubernialnych Budowniczych Kommissyj podczas opatrywania przez nich zabudowań skarbowych Gubernialney wiedzy i przepisać za obowiązek Radom Mieskim czynić przedstawienia o podobnych potrzebach raz na rok nieodmiennie przed 1 Września. 3) W zdarzeniach zwłoki niecierpiących, polecić Gubernialney Zwierzchności na przedstawienie Rad, ażeby posyłały na mieysce Członków Budowniczych Kommissyj, płacąc pieniądze prohonne z dochodow mieskich. (Op. Rz. Sen. 10 Czerwca 1837 roku).

— Cesarz Jego Mość, po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, na skutek przedstawienia P. Ministra Narodowego Oświecenia, dnia 18-go zeszłego Maja Naywyżey rozkazać raczył: Inspektorom Szkół Skarbowych, oprócz naznaczoney im płacy, wydawać pieniądze kwaterunkowe: w Sankt-Petersburskim i Moskiewskim Szkolnych Okręgach po 1000 rubli, a w Charkowskim Kazańskim, Odeskim, Kijowskim i Dorpackim po 800 rubli rocznie, z summ, naznaczonych etatem na utrzymywanie Zarządów Szkolnych Okręgów. (Op. Rz. Sen. 16 Czerwca 1837 roku.) (*Gaz. Sen.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТIЯ.

Пруссiя.

Берлинъ, 27-го Iюня.

За нѣсколько предъ симъ дней возвратился въ здѣшнюю столицу Французскiй Посолъ при нашемъ Дворѣ Г. *Брессонъ*.

— Изъ Принцевъ Королевской Фамилiи и высшихъ Государст. Чиновниковъ многiе теперь выѣхали изъ столицы; одни отправились для объѣзда Королевства и для смотра войска, другiе къ водамъ для поправленiя здоровья. О ревiи, которая здѣсь будто бы должна была происходить и о прибытiи въ Берлинъ знатныхъ гостей совершенно умолкли, даже кажется, что слухъ этотъ совершенно былъ неоснователенъ.

— Въ публикѣ слышно, что Е. Велич. Король отправился въ Теплицъ, откуда послѣ употребленiя водъ, возвратится въ первыхъ числахъ Августа въ Потсдамъ.

По случаю кончины Англiйскаго Короля, Дворъ наложилъ трауръ на три недѣли.

Познань, 28-го Iюня.

Ни одно изъ Польскихъ сочиненiй такъ быстро не раскуплено, какъ *Записки Iоана Хризостома Паска*. Едва прошелъ годъ какъ у книгопродавцевъ не стало экземпляровъ этого драгоцѣннаго сочиненiя. На дняхъ повторено изданiе сей книги; ее можно получать въ книжномъ магазинѣ Гейна.

— Въ Мекленбургскихъ газетахъ, до сихъ поръ ни слова не говорятъ о Герцогинѣ *Орлеанской*. Даже въ статьяхъ изъ Парижа все пропущено, что касается брачныхъ празднествъ сей Герцогини.

— По донесенiямъ изъ Чарниковскаго уѣзда, одинъ музикантъ изъ Наклы, замерзъ ночью 19 Мая сего года. (*G. C.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, dnia 27 Czerwca.

Przed kilko dniami wrócił do tuteyszey stolicy Poseł francuzki przy dworze naszym, Pan *Bresson*.

— Z Xiążąt krwi Królewskiey i wyższych urzędników państwa, jest wielu teraz nieobecnych w stolicy; jedni udali się na objazd kraju i przegląd woyska, inni do wód dla poratowania zdrowia. O rewii, która tu odbywać się miała i o przybyciu znakomitych gości do Berlina, ucichło teraz całkiem; zdaje się nawet, że wieść o tém była zupełnie bezzasadną.

— W publiczności słychać, że Król J. pojedzie w pierwszych dniach Lipca do Cieplic, zkąd, po użyciu kąpieli, wróci w pierwszych dniach Sierpnia do Potsdamu.

Dwór przywdział trzy-tygodniową żałobę z powodu zaszłey śmierci Króla Angielskiego.

Poznań, 28 Czerwca.

Żadne z dzieł polskich nie zostało w tak krótkim czasie wykupione, jak *Pamiętniki Jana Chryzostoma Paska*. Ledwie rok upłynął, a już zabrakło w handlu księgarskim exemplarzy tego szacownego dzieła. W tych dniach powtórzoną została edycya tegoż, a exemplarzy nabyć można w księgarni Heinego.

— W gazetach Meklenburskich o Xiężnie *Orleans*, dotychczas ani słowa nie wspomniano. Nawet w artykułach pod datą Paryża, opuszczono wszystko, co się dotycze uroczystości ślubnych teyże Xiężny.

— Podług doniesień z powiatu Czarnikowskiego, pewien muzyk z Nakła, zmarzł w nocy z dnia 19 Maja b. r. (*G. C.*)

Австрiя.

Вѣна, 24-го Iюня.

Эрцгерцога *Iоана* во время путешествiя въ Россiю, сопровождать будутъ Фельдмаршалъ Порутчикъ Князь *Виндишгрецъ* и Генералъ-Маiоръ Князь Карлъ *Лихтенштейнъ*.

— При строгомъ изслѣдованiи оказалось что болѣзнь, появившаяся въ Академiи Св. Терезiи, произошла отъ неопрятнаго содержанiя мѣдной кухонной посуды и храненiя въ ней кушанья предназначеннаго для учениковъ.

— Состоящiй при здѣшнемъ дворѣ Белгiйскiй Резидентъ *О'Сюлливанъ* утвержденъ въ должности Чрезвычайнаго Посланника.

— Съ нѣкотораго времени проживающiй здѣсь Эрцгерцогъ Венгерскiй *Палатинъ*, 26 ч. съ дѣтьми своими отправится въ Эмсъ. Зиму онъ проведетъ въ Италiи. (*G. C.*)

Austrya.

Wiedeń, dnia 24 Czerwca.

Arcy-Xięciu *Janowi* towarzyszyć będą w podróży do Rossyi, Feldmarszałek-Porucznik Xiążę *Windischgrätz* i Jenerał-Major Xiążę Karol *Lichtenstein*.

— Ze ścisłego dochodzenia pokazało się, że choroba, która nawiedziła akademią rycerską *Maryi Teressy*, powstała z nieczystego utrzymywania miedzianych naczyń kuchennych i przechowywania w tychże potraw, przeznaczonych dla uczniów.

— Bawiący przy tuteyszym dworze Belgicki Rezydent *O'Sullivan*, został akkredytowany w charakterze Posła nadzwyczaynego.

— Bawiący tu od niedawnego czasu Arcy-Xiąże *Palatyn* Węgierski, pojedzie d. 26 z dziećmi swemi do Ems. Zimę przepędzi we Włoszech. (*G. C*)

Франція.

Парижъ, 23-го Іюня.

Герцогъ *Жоанвильскій* въ концѣ Іюня отправится въ Тулонъ, а оттуда на кораблѣ *Геркулесъ* поплыветъ въ Бразилію.

— Извѣстія полученныя недавно изъ Алжира подтверждаютъ, что тамошній Губернаторъ, Генералъ *Дамремонъ*, по той причинѣ подалъ въ отставку, что заключенъ трактатъ съ *Абдель-Кадеромъ*, въ которомъ нисколько объ немъ не упомянуто.

— Трактатъ съ *Абдель-Кадеромъ*, въ томъ смыслѣ, какъ объ немъ объявляютъ, во всей публикѣ произвелъ весьма худое впечатлѣніе, ибо уступка земли *Абдель-Кадеру*, служитъ какъ бы доказательствомъ покорности. Французы какъ извѣстно, народъ исполненъ военныхъ предположеній и легкомыслія. Африка служитъ для Французскаго народа театромъ военныхъ подвиговъ и послѣднею картою въ книгѣ исторіи завоеваній. По сей причинѣ всѣ желаютъ удержать Алжиръ и его окрестности; потому заключенный трактатъ почитаютъ униженіемъ и всѣ противятся утвержденію онаго. Ложно говорили, будто Генералъ *Бюжо* дѣйствовалъ безъ полномочія; онъ принадлежитъ къ довѣреннѣйшимъ особамъ въ Тюйльери. Если теперь будутъ сему противорѣчить, то единственно изъ опасенія общественнаго мнѣнія, потому, что въ самомъ дѣлѣ, и самъ Король не благорасположенъ къ занятію Алжира.

— Нѣсколько дней въ Министерствѣ иностранныхъ дѣлъ говорятъ о дипломатической нотѣ Неаполитанскаго двора, въ которой домогается онъ, чтобы Французы удалились изъ Анконы. Эту ноту кажется поддерживаетъ Австрійскій Посланникъ.

— Коммиссары занимавшіеся собираніемъ подписокъ въ пользу Г-на *Лафитта*, велѣли начертать на фасадѣ пріобрѣтеннаго для него зданія, слѣдующую надпись золотыми буквами на сѣромъ мраморѣ: „*A Jaques Lafitte la souscription nationale.*"

— Морскій Министръ получилъ изъ Валпарaизо извѣстіе отъ 4 Февраля с. г. о находящихся у береговъ Хили и занимающихся китовою ловлею Французскихъ корабляхъ. Девять изъ нихъ стояли на якорѣ въ Талкагуана; они уже собрали болѣе 9,000 бочекъ ворвани.

— Назначенные полки вскорѣ отправляются въ лагерь при Компьенѣ. При Ст. Омерѣ не будетъ нынѣ лагеря.

— Правительство отправляетъ Г-на *Капо де Феиллидъ* къ иностраннымъ дворамъ, единственно для переговоровъ, чтобы совокупно предупреждать перепечатаніе литературныхъ сочиненій.

— Во время пренiй вчерашняго числа о проектѣ закона, опредѣляющаго сумму въ пользу иностранныхъ выходцевъ, для коихъ Министерство требовало прибавленія 300,000 фр., Палата Депутатовъ снисходя на предложеніе Г-на *Маркъ Жирардена*, опредѣлила 370,000 т. е. 70,000 фр. болѣе, нежели требовали, потому, что нѣсколько сотъ сихъ выходцевъ, служившихъ въ иностранномъ легіонѣ, возвращаются изъ Испаніи во Францію.

24-го Іюня.

Journal des Débats напечаталъ слѣдующія примѣчанія касательно Испанскихъ дѣлъ: 15-го ч. *Донъ-Карлосъ* совершилъ свой въѣздъ въ Солсону. Въ тамошней соборной церкви, воспѣто *Te Deum*. Солсона содѣлается теперь тѣмъ, чѣмъ прежде была Онъяте, т. е. главнымъ городомъ и складкою оружія Карлистовъ въ Каталоніи. *Донъ-Карлосъ* отправился оттуда 19-го ч. по направленію къ Берга, лежащему въ сѣверо-восточной сторонѣ на половинѣ дороги отъ Пюисерды. Цѣль этого движенія состоитъ въ томъ, чтобы принудить сдаться Полковника *Осоріо*, нашедшаго убѣжище въ укрѣпленныхъ казармахъ города Берга, что вскорѣ можетъ наступить, по недостатку съѣстныхъ припасовъ, если онъ не получитъ подкрѣпленія.— Теперь мы можемъ оцѣнить всю важность выгодъ пріобрѣтенныхъ Генераломъ Барономъ *де Мееръ*, потому что имѣемъ передъ собою его рапортъ, и рапортъ Карлистскаго Генерала *Росъ д'Эролеса*, а также подробности этого дѣла сообщенныя Барселонскими газетами. Оба Генерала приписываютъ себѣ побѣду, хотя оба отступили послѣ сраженія; явно однакожъ уронъ Карлистовъ значительнѣе, притомъ отступленіе ихъ было поспѣшно и безпорядочно. Ни *Донъ-Карлосъ* ни *Донъ-Себастіанъ* не участвовали въ этомъ сраженіи, и даже кажется что Генералъ *Росъ д'Эролесъ* былъ поставленъ для прикрытія движеній Карлистскаго войска, потому что сей послѣдній имѣлъ гораздо меньшую силу, чѣмъ Баронъ *де Мееръ*. Теперь храбрый *де Мееръ* долженъ заняться освобожденіемъ Полковника *Осоріо* въ верхней Каталоніи и прикрывать Пюисерду. Ежели вторгнется въ гористыя страны

Francya.

Paryż, dnia 23-go Czerwca.

Xiąże *Joinville* wyjedzie przy końcu Lipca do Tulonu, a ztamtąd na okręcie *Herkules* popłynie do Brazylii.

— Według listów świeżo otrzymanych z Algieru, potwierdza się, że Gubernator tamteyszy, Jenerał *Damrémont*, zażądał dymissyi od tego urzędu, z powodu, że zawarto traktat z *Abdel-Kaderem*, bez zrobienia naymnieyszey o nim wzmianki.

— Traktat z *Abdel-Kaderem*, taki, jakim go głoszą, sprawił złe bardzo wrażenie w całey publiczności: czyniąc albowiem odstąpienie w ziemi *Abdel-Kaderowi*, jest tém samém dowod uleganią. Francuzi są, jak wiadomo, narodem pełnym pomysłów woyskowych i próżności. Afryka jest dla ludu Francuzkiego widownią czynów wojennych i ostatnią kartą w księdze historyi podbojów. Z teyto przyczyny są wszyscy za utrzymaniem Algieru i jego przyległości; zawarty więc traktat jest uważany za poniżenie; wszyscy przeto są przeciwko jego ratyfikacyi. Mylnie mówiono, jakoby Jenerał *Bugeaud* działał bez upoważnienia: należy on bowiem do osób naypoufnieyszych w Tuilleryach. Jeżeli teraz zaprzeczą temu, to jedynie z obawy przed zdaniem powszechności, bo w gruncie rzeczy, Król sam nie jest przychylny zaymowaniu Algieru.

— Od dni kilku mówią w Ministeryum interessów zagranicznych o nocie dyplomatyczney Dworu Neapolitańskiego, w którey domaga się tenże, aby Francuzi oddalili się z Ankony. Tę notę popiera podobno Poseł Austryacki.

— Komissarze, którzy trudnili się zbieraniem podpisów na rzecz Pana *Lafitte*, kazali umieścić na fasadzie nabytego dla niego gmachu, następujący napis złotemi literami na szarym marmurze: „*A Jacque Lafitte la souscription nationale.*"

— Minister marynarki otrzymał z Valparaiso wiadomość daty 4 Lutego b. r. o znaydujących się przy brzegach Chiliyskich, a trudniących się połowem wielorybów, statkach Francuzkich. Dziewięć z nich stały na kotwicy w Talcahuana; miały już przeszło dziewięć tysięcy beczek tranu.

— Wkrótce udadzą się przeznaczone półki do obozu pod Compiègne. Pod St-Omer nie będzie w tym roku obozu.

— Rząd wysyła Pana *Capo de Feuillide* do dworów zagranicznych, jedynie w celu porozumienia się, aby zobopólnie zapobiegać przedrukowywaniu dzieł literackich.

— Przy rozprawach dnia wczorayszego nad projektem do prawa, oznaczającego fundusz na wsparcie wychodniów zagranicznych, na rzecz których żądało Ministeryum dodatku 300,000 fr., Izba Deputowanych, powodowana wnioskiem Pana *Marc-Girardin*, zezwoliła na 370,000, to jest: 70,000 fr. więcey, jak wymagano, a to ze względu, że kilkaset tychże wychodniów, którzy służyli w legii zagraniczney, wraca z Hiszpanii do Francyi.

Dnia 24.

Następujące uwagi względem sprawy Hiszpańskiey, umieścił *Journal des Débats*: „Dnia 15 odbył *Don Carlos* swóy wjazd do Solsona. W kościele Katedralnym tamteyszym, śpiewane było *Te Deum*. Solsona będzie tém, czém dawniey Onate, to jest: stolicą i składem broni Karolistów w Katalonii. *Don Karlos* oddalił się ztamtąd dnia 19, idąc ku Berga, leżącego w stronie północno wschodniey na połowie drogi od Puycerda. Celem tego pochodu jest, aby zmusić do kapitulacyi Półkownika *Osorio*, który schronił się w obwarowanych koszarach miasta Berga, co może niedługo nastąpić dla braku żywności, jeżeli pomoc mu nie przyyjdzie.— Jesteśmy teraz w stanie ocenić w całey obszerności, ważność korzyści, odniesionych przez Jenerała Barona *de Meer*: mamy bowiem przed sobą jego raport i raport Karolistowskiego Jenerała *Ros d'Eroles*, jak niemniey szczegóły tego spotkania, przez gazety Barcelońskie ogłoszone. Obadway Jenerałowie przypisują sobie zwycięztwo, chociaż obadwa cofnęli się po bitwie; widocznie jednak wyższość straty jest na stronie Karolistów, a przytém odwrót tychże więcey pośpieszny i nieporządny. Ani *Don Karlos*, ani *Don Sebastian*, nie byli obecni w tey bitwie, a nawet zdaje się, że wystawiono Jenerała *Ros d'Eroles* dla zamaskowania poruszeń Karolistowskiego woyska, ponieważ tenże miał daleko mnieysze siły od Barona *de Meer*. Teraz musi waleczny *de Meer* zająć się oswobodzeniem Półkownika *Osorio* w Wyższey Katalonii i zasłaniać Puycerdę. Jeżeli wkroczy w kray górzysty i jeżeli powiedzie mu dać odsiecz miastu Berga, będzie to bardzo ważnym znakiem przewagi Krystynistów i silnym bodźcem do ufności ze strony przyjaciół sprawy Kon-

и если удастся ему защитить городъ Берга, это будетъ важнымъ знакомъ перевѣса Христиносовъ и сильнымъ побужденіемъ къ довѣрію со стороны всѣхъ приверженцевъ конституціоннаго дѣла.“

— *Diario de Saragossa* пишетъ: Военный начальникъ въ Самперъ Г. *де Каландъ*, извѣщаетъ отъ 15 ч. с. м. что *Кабрера* подступилъ къ тамошней крѣпости 13 Іюня вечеромъ, съ 3,000 пѣхоты и 300 до 400 чел. кавалеріи. Гарнизонъ встрѣтилъ его сильнымъ огнемъ, принудившимъ непріятеля на время отступить; но вскорѣ потомъ нѣсколько Карлистскихъ ротъ ворвались въ деревню, которую ограбили и нѣсколько домовъ зажгли. Въ тоже время *Кабрера* предъ наступившею бурею, скрылся въ ближайшую мызу, гдѣ лишь только остановился, послѣдовавшій громовый ударъ зажегъ домъ и убилъ находившагося при *Кабрерѣ* Офицера прозваннаго *Арталехо*. Самъ *Кабрера* лежалъ нѣкоторое время почти лишенный чувствъ, но очнутясь отправился въ дальнѣйшій путь въ Гихаръ.

25-го Іюня.

Король выѣхалъ вчера со своимъ семействомъ въ Нельи.

— Шведскій Король препроводилъ Маршалу *Жерару*, бывшему своему Адъютанту, большой крестъ ордена Серафима, украшенный алмазами.

— Арестованныя лица по поводу заговора *Шампіона*, освобождены, такъ какъ изъ произведеннаго слѣдствія, на нихъ не падало никакое подозрѣніе.

— Изъ Алжира сообщаютъ отъ 16 Іюня, что Генералъ-Губернаторъ по силѣ заключеннаго договора съ *Абдель-Кадеромъ*, велѣлъ на нѣкоторое время прекратить военныя дѣйствія. Генералъ *Бюжо* отправился 14 ч. изъ Орана, для осмотрѣнія Арцева и Мостаганема.

— Въ Санъ-Себастіанъ 1,600 Англичанъ поступили вновь на службу въ войско Королевы.

26-го Іюня.

Слышно, что Графъ *Флаго*, будетъ посланъ въ Лондонъ съ поздравленіемъ Королевы, по случаю восшествія ея на престолъ.

— Въ Ліонъ будто послано по телеграфу повелѣніе, арестовать уволеннаго по всепрощенію *Лагранжа*, лишь только онъ туда прибудетъ.

— Сегодня получены слѣдующія депеши: 1) „*Бордо 20 Іюня въ 8 час. утра.* Карлисты выступили 19 ч. изъ Солсоны. *Донъ-Карлосъ* и *Донъ-Себастіанъ* должны бы теперь находиться въ Берга, а *Кабрера* какъ полагаютъ стоитъ близъ Каспе въ намѣреніи завладѣть этимъ пунктомъ, чтобы такимъ образомъ сдѣлать безопасною переправу чрезъ Эбро. Съ другой стороны, другой отрядъ Карлистовъ собранный въ Наваррѣ, также долженъ перейти чрезъ Эбро и предметомъ дѣйствій его будетъ, кажется, Кастилія. Генералъ *Эспартеро* отправился въ слѣдъ за нимъ по направленію къ Лодозѣ. Кажется вѣроятнымъ, что *Донъ-Карлосъ* дѣйствуетъ согласно со всѣми этими движеніями и что наконецъ онъ самъ переправится также на ту сторону Эбро.“— 2) „*Перпиньянъ 22 Іюня вечеромъ.* Баронъ *де Мееръ* былъ 18 ч. въ Сервера; въ войскѣ его считается 16,000 пѣхоты, 900 кавалеріи и 16 пушекъ. Онъ готовился преслѣдовать непріятеля, который оставивъ берега рѣки Любрегосъ, двинулся къ Берга. *Росъ д'Эролесъ* 20-го ч. находился въ Оліана имѣя подъ своимъ начальствомъ 600 Каталонцевъ.“— 3) „*Перпиньянъ 23 Іюня вечеромъ. Боргесъ* стоитъ въ Орама, а *Росъ д'Эролесъ* въ Оліана, гдѣ оба запасаются съѣстными припасами. Бригадиръ *Осоріо* оставивъ съ 700 чел. пѣхоты, 70 кавалеріи и 2 пушками, ночью, *Берга*, прибылъ 22 ч. вечеромъ въ Пюисерду.“

Пау, 17-го Іюня.

Карлистская экспедиція заняла уже безопасную позицію; и такъ, скоро начнется новая борьба, въ которой военныя дѣйствія, распространяясь выгоднѣе, будутъ представлять лучшій порядокъ. Теперь невозможно опредѣлить положеніе обѣихъ сторонъ, а потому благоразумно тотъ поступитъ, кто будетъ читать Французскія газеты съ строгою недовѣрчивостію. Генералъ *Ораа* съ 8 баталіонами отправился въ Калатаюдъ, пригласивъ туда и 4 баталіона прибывшія изъ Наварры; это движеніе имѣетъ цѣлію дѣйствовать по правому берегу Эбра, и противу *Кабреры* и другихъ, коихъ движенія могли бы быть опасны. Въ Теруэль 6-го ч. прибыла и оставалась тамъ до 8-го ч. одна колонна изъ Каталоніи подъ начальствомъ Бригадира *Карбо*, который имѣетъ 2,000 пѣхоты и 100 чел. конницы. Колонна Полковника *Аспиросъ* въ Каталоніи размѣщена по другимъ полкамъ, какъ кажется потому, что въ ней обнаруживался революціонный духъ и приверженность къ либеральнымъ мятежникамъ въ Каталоніи. По выступленіи Генерала *Ораа*, Баронъ *Мееръ* не могъ имѣть

stytucyyney.“

— *Diario de Saragossa* pisze: „Woyskowy dowódca w Samper Pan *de Calande*, donosi pod d. 15 b. m. że *Cabrera* przybył przed tamteyszą warownię na d., 13 Czerwca wieczorem, we 3,000 piechoty i 300 do 400 jazdy. Załoga przywitała go dzielnym ogniem, który zmusił nieprzyjaciela do chwilowego odwrótu; ale nie zadługo potém wpadło kilka Karolistowskich kompaniy do wioski, którą zrabowali i kilka domów podpalili. O tym samym czasie schronił się *Cabrera* przed burzą w przyległym folwarku, gdzie, gdy zaledwie stanął, uderzył piorun, zapalił domostwo i zabił będącego przy *Cabrerze* oficera nazwiskiem *Artalejo*. Sam *Cabrera* leżał czas niejaki prawie bez zmysłów. ale ocucony, udał się w dalszą drogę do Hijar.“

Dnia 25.

Wczora wyjechał Król z rodziną swoją do Neuilly.

— Król Szwedzki przysłał Marszałkowi *Gérard*, byłemu Adjutantowi swemu, wielki krzyż orderu Serafina, sadzony brylantami.

— Osoby aresztowane z przyczyny spisku *Championa*, zostały uwolnione, ponieważ z odbytego śledztwa nie padało na nie żadne podeyrzenie.

— Z Algieru donoszą pod d. 16 Czerwca, że Jenerał Gubernator w skutek zawartego z *Abdel-Kaderem* układu, kazał tymczasowie zawiesić kroki nieprzyjacielskie. Jenerał *Bugeaud* wyjechał dnia 14 z Oranu dla obeyrzenia Arzew i Mostaganu.

— W San Sebastian 1,600 Anglików nanowo przyjęło służbę w woysku Krolowey.

Dnia 26.

Słychać, że Hrabia *Flahault* będzie posłany do Londynu, z powinszowaniem Królowey wstąpienia na tron.

— Do Lyonu miano posłać rozkaz telegraficzny, ażeby amnestyonowanego *Lagrange*, aresztowano, jak tylko tam przybędzie.

— Dzisiay nadeszły depesze następujące: — 1) *Bordeaux, 20 Czerwca o g. 8 rano.* Wyprawa Karolistowska oddaliła się d. 19 z Solsona. *Don Karlos* i *Don Sebastian* powinni bydź teraz w Berga, a *Cabrera*, jak mniemają, znayduje się pod Caspe w chęci zdobycia tego punktu, aby mieć ubezpieczoną przeprawę przez Ebr. Z drugiey strony, ma także przeyść Ebro nowa Karolistowska wyprawa, zebrana w Nawarrze, a jey przeznaczeniem będzie podobno Kastylia. Jen. *Espartero* wyruszył za nią w kierunku do Lodosa. Jest podobieństwem, że *Don Karlos* działa w porozumieniu z temi wszystkiemi poruszeniami i że w końcu sam on przeydzie także za Ebr. “ — 2) „*Perpignan, 22 Czerwca wieczorem.* Baron *de Meer* był d. 18 w Cervera; jego woysko liczy 16,000 piechoty, 900 konnicy i 16 armat. Gotował się ścigać nieprzyjaciela, który opuściwszy brzegi rzeki Llobregos, postępował ku Berga. *Ros d'Eroles* znaydował się d. 20 na czele 600 Katalończyków w Oliana.“— 3) „*Perpignan, 23 Czerwca wieczorem. Borges* stoi w Orama, a *Ros d'Eroles* w Oliana, gdzie obadwa w żywność się zaopatrują. Brygadyer *Osorio* opuściwszy, na czele 700 piechoty, 70 konnicy i z 2 armatami, w nocney porze Berga, przybył d. 22 wieczorem do Puycerda.“

Pau, 17 Czerwca.

Wyprawa Karolistowska zajęła już bezpieczne stanowisko, wkrótce więc rozpocznie się nowa walka, w którey wypadki wojenne rozwijając się na obszernieyszey widowni, będą porządnieyszy przedstawiały związek. Niepodobieństwem jest oznaczyć dzisiay właściwe stanowiska stron obu, dla tego więc dobrze uczyni ten, kto doniesienia gazet Paryzkich, z naywiększém niedowierzaniem czytać będzie. Jenerał *Oraa* udał się z 8 batalionami do Calatayud, powoławszy tamże 4 bataliony, które z Nawarry przybyły; jest to poruszenie, mające na celu działać na prawym brzegu Ebru przeciwko *Cabrerze* i innym, którychby obroty mogły stać się groźnemi. Do Teruel przybyła także na d. 6 i bawiła tamże do dnia 8 jedna kolumna z Katalonii pod dowództwem Brygadyera *Carbo*, mającego 2,000 piechoty i 100 konnicy. Kolumna Półkownika *Aspiraz* w Katalonii, została rozebrana pomiędzy inne półki, jak się zdaje, z powodu objawiającego się w niey ducha rewolucyynego i przychylności ku liberalnym powstańcom w Katalonii. Po wyruszeniu Jenerała *Oraa*, nie mógł Baron *Meer* mieć więcey wszystkiego, jak 10

болѣе 10 батал., войска прибывшаго изъ Наварры, включая и отрядъ предводимый Генераломъ *Буеренсомъ*, потому что самъ онъ привелъ изъ Каталоніи не болѣе 4,000 пѣхоты и 200 конницы. Колонна Бригадира *Грассеса*, также находящаяся съ нимъ въ связи имѣетъ не болѣе 1,000 чел., по той причинѣ, что національная Аррагонская гвардія разошлась по домамъ. Вообще у Генерала Барона *Меера* нельзя полагать болѣе 12,000 пѣх. и 1,200 конницы. Генералъ *Мендесъ де Виго* (не извѣстно который изъ трехъ братьевъ, но кажется *Флоріанъ*, зять Генерала *Орaa*), назначенъ Шефомъ сего послѣдняго и проѣзжалъ уже чрезъ Сарагоссу.— Изъ Валенціи нѣтъ никакой новости, исключая, что недавно пропалъ Епископъ *Орибуэли*, вѣроятно перешедшій на сторону Карлистовъ.— Въ Наваррѣ *Эспартеро*, 10 и 11 ч. двинулся противу Лерина и Пуэнте ла Рейна, и наконецъ въ послѣднемъ мѣстѣ остановился. Такимъ образомъ Карлисты, опасавшіеся сначала нападенія на Эстеллу, теперь успокоились и отправили два баталіона на помощь Толозѣ, а шесть подъ командою *Заріатегви* въ долину Ульзама, гдѣ они уже 12 ч. с. м. осадили Ларраинсаръ, Ласассу, Олану и другія мѣста. Говорятъ, что они мѣтятъ въ Аррагонію, но прежде стараются обезоружить долины Эскоа, Ранкаль и Салазаль, которыя приняли сторону Королевы. Наварская юнта занимается наборомъ рекрутъ.— Со стороны Христиносовъ Генералъ *Иріартъ* наименованъ Вице-Королемъ Наварры.—Слышно, что часть колонны Генерала *Осоріо* отправленная для соединенія съ Генераломъ *Мееромъ*, разбита Генераломъ *Тристани*, лишась 200 убитыми и 200 плѣнными; теперь они удалились въ Каса дель Боніа; 400 плѣнныхъ отправлено въ Побла де Бога. Самъ *Осоріо* будто запертъ въ Гиронелли. (*G. C.*)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 23-го Іюня.

Дядя Королевы Герцогъ *Кумберландскій* не смотря на то, что по случаю смерти брата своего Короля *Вильгельма*, получаетъ Ганноверскую Корону, исполнилъ вѣрноподданическую присягу.

— По опредѣленію Парламента 15-го Апрѣля 1831, вдовствующая Королева получитъ въ годъ изъ Государственныхъ доходовъ 100,000 фунт. стер. (болѣе 4 милліон. зл. поль.) и дворецъ Марлборггаузъ или Буши-Паркгаузъ по собственному выбору для жительства.

— Генералъ *Эвансъ* прибылъ уже въ Лондонъ, и какъ представитель занялъ свое мѣсто въ Парламентѣ, гдѣ привѣтствуемъ былъ громкими восклицаніями какъ со стороны Виговъ, такъ равно и Торіевъ.

— Прежній Герцогъ *Кумберландскій*, вступая теперь въ управленіе Королевствомъ Ганноверскимъ, приметъ званіе: *Эрнестъ Августъ* Король Ганноверскій и проч. Англійская Корона, соединена была съ Ганноверскою въ продолженіе 123 лѣтъ.

— Одна изъ газетъ утверждаетъ, что между искателями руки Королевы *Викторіи*, находится родственникъ ея, сынъ Князя *Іеронима Бонапарте*, коего супруга была дочь сестры Герцога *Кентскаго*.

— На дняхъ кто-то отнесся въ Англійскій банкъ для полученія слѣдуемой суммы не требуемой уже 136 лѣтъ. Это былъ банковый билетъ въ 6 пенсъ (1 зл. поль.) который дѣйствительно записанъ по банковымъ книгамъ.

24-го Іюня.

Предложеніе на счетъ адресса, который думаютъ представить Королевѣ, сдѣлано третьяго дня въ Верхней Палатѣ Лордомъ *Мельбурномъ*, а въ. Нижнемъ Парламентѣ Лордомъ Джонъ *Росселемъ*. Герцогъ *Веллингтонъ* и Сиръ Робертъ *Пиль*, какъ представители консерваторныхъ мнѣній, поддерживали сіе предложеніе въ Палатахъ.

— При разсѣченіи тѣла умершаго Короля, оказалось, что причиною его смерти было воспаленіе въ легкихъ; сверхъ того убѣдились, что хотя бы и успѣли отвратить сіе зло, впрочемъ Король не прожилъ бы болѣе двухъ мѣсяцевъ, по причинѣ необыкновеннаго истощенія и разстройства всего внутренняго сложенія.

— На фрегатѣ *Independence*, прибылъ изъ Босфора въ Портсмутъ, Посланникъ Сѣверо-Американскихъ Штатовъ при Императорско-Россійскомъ Дворѣ, Г. *Даллаcъ*.

— Увѣряютъ что пріемъ во дворцѣ Королевы *Викторіи* не будетъ прежде, какъ за 5 недѣль послѣ похоронъ покойнаго Короля, которые будутъ совершены 6 Іюля. По донесеніямъ *Morning Chronicle* придворный трауръ будетъ продолжаться не долѣе какъ до 3 Августа.

— Сегодня въ 11 час. утра, Герцогъ *Веллингтонъ* въ сопровожденіи многочисленной свиты отправясь

batalionów woyska z Nawarry przybyłego, niewyłączając oddziału dowodzonego przez Jenerała *Buerens*, sam bowiem nie przyprowadził więcey z Katalonii nad 4000 piechoty i 200 konnicy. Kolumna Brygadyera *Grasses*, także z nim związek utrzymująca, liczy naywięcey 1,000 ludzi, z przyczyny, że rozeszła się do domów narodowa gwardya Arragońska. W ogóle przeto nie można liczyć więcey u Jen. Barona *Meer*, jak na 12,000 piechoty i 1,200 konnicy. — Jener. *Mendez de Vigo* (niewiadomo który z trzech braci, ale podobno *Floryan*, zięć Jenerała Oraa), został mianowany Szefem Sztabu tego ostatniego i przejeżdżał już przez Saragossę.— Z Walencyi nie masz nic nowego, wyjąwszy, że zniknął niedawno Biskup *Ouribueli*, udając się zapewne do Karolistów.—W Nawarrze czynił *Espartero* d. 10 i 11 poruszenia przeciwko Lerin i Puente-la-Reyna, a nareszcie zatrzymał się w tém ostatniém mieyscu. Tym sposobem Karoliści, którzy obawiali się z początku, aby nie uderzono na Estella, uspokoili się teraz i posłali dwa bataliony na wzmocnienie Tolozy, a sześć pod dowództwem Jenerała *Zariategui* na dolinę Ulzama, gdzie już na dniu 12 b. m. osadzili Larrainzar, Lasassa, Olana i inne mieysca. Mówią, że Arragonia jest ich przeznaczeniem; ale pierwiey chcą rozbroić doliny Aescoa, Roncal i Salazal, które za sprawą Królowey oświadczyły się. Junta Nawarrska zaymuje się wybieraniem rekrutów. — Ze strony Krystynistów, został Jenerał *Iriarte* mianowany Wice-Królem Nawarry.— Słychać, że część kolumny Jenerała *Osorio*, która będąc wysłana dla połączenia się z Jenerałem *Meer*, została ze stratą 200 poległych i 200 jeńców przez *Trystani* pobitą, teraz kapitulowała w Casa del Bonia; jeńców w liczbie 400 odprowadzono do Pobla de Baga. Sam *Osorio* ma bydź zamknięty w Gironella. (*G. C.*)

Brytania Wielka i Irlandya.

Londyn, dnia 23-go Czerwca.

Stryy Królowey, Xiąże *Cumberland*, chociaż przez śmierć Króla *Wilhelma*, brata swego, staje się Królem Hannowerskim, wykonał jednak przysięgę homagialną Królowey.

— Według postanowienia Parlamentu z dnia 15 Kwietnia 1831, Królowa wdowa będzie miała rocznie z dochodów publicznych 100,000 funt. szterl. (przeszło 4 mil. zł. pol.), i pałac Marlboroughouse lub Buschy-Park-house, według własnego wyboru, na mieszkanie.

— Jenerał *Evans* przybył już do Londynu i zajął jako Reprezentant mieysce swoje w Parlamencie, gdzie powitany był głośnemi oklaskami, zarówno ze strony Wigów, jak i Torysów.

— Dotychczasowy Xiąże *Cumberland*, obeymując koronę Hannowerską, będzie miał tytuł: *Ernest August* Król Hannowerski etc. Korona Angielska połączona była z Hannowerską przez lat 123.

— Jedna z gazet utrzymuje, że między pretendentami do ręki Królowey *Wiktoryi*, jest także jey krewny, syn Xięcia *Hieronima Bonapartego*, którego żona była córką siostry Xięcia *Kent*.

— W tych dniach zgłosił się ktoś do banku Angielskiego po odebranie należności, już od lat 136 zalegającey. Był to bilet bankowy sześciopensowy (1 zł. pol.), który był rzeczywiście w księgach banku zapisany.

Dnia 24.

Wniosek względem adresu, mającego się podać Królowey, zrobił dnia zaonegdayszego w Izbie Lordów Lord *Melbourne*, w Izbie Niższey Lord John *Russel*, a Xiąże *Wellington* i Sir Robert *Peel*, jako Reprezentanci opinii konserwacyyney, poparli te wnioski w rzeczonych Izbach.

— Przy sekcyi ciała nieboszczyka Króla, pokazało się, że przyczyną śmierci było zapalenie płuc; przekonano się nadto, że, chociażby zdołano usunąć to złe, dłużey przecież nad dwa miesiące byłby nie żył, z powodu nadzwyczaynego wycieńczenia i dezorganizacyi całego wewnętrznego systematu.

— Na fregacie *Independence*, przybył z Bosforu do Portsmouth Pan *Dallas*, Poseł Stanów Zjednoczonych przy Dworze Cesarsko-Rossyyskim.

— Zapewniają, że pokoje u Królowey *Wiktoryi* nie będą otwarte, aż dopiéro w 5 tygodni po pogrzebie nieboszczyka Króla, który dnia 6-go Lipca ma się odbyć. Według dziennika *Morning-Chronicle*, żałoba dworska niedłużey jak do 3 Sierpnia trwać będzie.

— Dziś przed południem o godzinie 11, udawszy się Xiąże *Wellington* z licznym orszakiem do Tower,

въ Товеръ, провозгласилъ тамъ вступленіе на престолъ Королевы.

— Въ обществахъ и политическихъ клубахъ носится слухъ, что Лордъ *Дургамъ* будетъ назначенъ Статсъ-Секретаремъ по внѣшнимъ дѣламъ, а Лордъ *Пальмерстонъ* будетъ возведенъ въ достоинство Пера.

— Ганноверскій Король сегодня оставилъ Англію, чтобы принять правленіе новаго своего Королевства. Это вступленіе на престолъ поставитъ его въ такомъ положеніи въ отношеніи къ Королевѣ *Викторіи*, въ каковомъ находился одинъ изъ предшественниковъ его, Курфирстъ Георгій (въ послѣдствіи Георгій I) въ отношеніи царствовавшей тогда Королевы *Анны*, т. е. что доколѣ она не будетъ имѣть супруга и дѣтей, онъ всегда будетъ почитаться мнимымъ наслѣдникомъ Англійскаго престола, который перешелъ бы къ нему, въ случаѣ внезапной смерти Королевы, какъ къ старшему изъ Принцевъ царствующей Фамиліи, и такимъ образомъ онъ опять соединилъ бы обѣ Короны въ одну. Сіе обстоятельство объясняетъ причину, по которой Король учинилъ присягу какъ Перъ Англіи, не потому чтобы пользоваться правами присвоенными этому достоинству, но чтобы показать, что нимало не расторгнуты сношенія и связи соединяющія его съ Англіею. (*G. C.*)

Италія.

Римъ, 10-го Іюня.

28-го ч. прош. м. вечеромъ, и на другой день утромъ въ другой разъ, въ Веллетро происходило троекратное землетрясеніе, а также и въ окрестныхъ деревняхъ. Монте Лазіале, въ округѣ коего послѣдовало сказанное явленіе, какъ извѣстно есть погасшій вулканъ.— Въ Монте Касино, появился такъ называнный тинистый вулканъ, принудившій тамошнихъ жителей поспѣшно оставить свои жилища.

— Случившееся происшествіе въ Королевствѣ Неаполитанскомъ, что нѣсколько монаховъ умертвили одного свѣтскаго духовнаго, произвело здѣсь тѣмъ большее впечатлѣніе, что мѣстныя власти, арестовавъ виновныхъ, посадили ихъ въ тюрьму и предали Гражданскому Суду. Духовное начальство требуетъ выдачи ихъ, утверждая, что они не подлежатъ гражданскому суду, но только духовному. Любопытно, чѣмъ все это кончится.

Туринъ, 8-го Іюня.

Кажется, что въ церковной области происходили возмущенія, для усмиренія коихъ должно было употребить военную силу. Теперь производятъ слѣдствіе для открытія истинной ихъ причины (1). Вообще господствующій образъ мыслей въ Папской Области благопріятенъ.

— Ходъ политическихъ дѣлъ въ Испаніи, производитъ большое вліяніе на Италію. Послѣднія извѣстія, благопріятныя по видимому для Карлистовъ, и распространяемыя нѣсколько разъ по распоряженію Италіянскихъ Правительствъ, достигли своей цѣли, ибо поддерживаютъ мнѣніе, что реставрація или возвращеніе *Донъ-Карлоса* на престолъ, неоспоримо. Въ Генуѣ купцы кажется ожидаютъ только времени, когда Карлистское войско рѣшительно утвердится въ Каталоніи. Они тогда тотчасъ воспользуются симъ случаемъ и станутъ присылать всѣ военныя потребности къ Каталонскимъ берегамъ. (*G. C.*)

Испанія.

Мадритъ, 10-го Іюня.

5-го ч. с. м. всѣ Министры въ мундирахъ прибыли въ засѣданіе Кортесовъ, коимъ Г. *Калатрава* предложилъ Президенту письмо слѣдующаго содержанія: „Къ Кортесамъ. — Съ равнымъ увѣреніемъ какъ и удовольствіемъ, Я приняла Депутатовъ отправленныхъ ко Мнѣ изъ среды Кортесовъ, равно какъ и коренное уложеніе. Хотя основаніе и проектъ оного, давно Мною приняты, и Я показала, что содержаніемъ его совершенно довольна, при всемъ томъ, еще разъ принимаю это съ новымъ удовольствіемъ, ибо тутъ нахожу исполненіе всѣхъ надеждъ, которыя Я какъ Королева и мать находила въ чувствахъ, мудрости и законномъ образѣ мыслей почтенныхъ представителей Испаніи. Нынѣ еще болѣе радуюсь, имѣя возможность увѣдомить Кортесовъ, что Я торжественно и безъ всякаго принужденія готова, именемъ Королевы Моей дочери, дать присягу въ томъ, какъ Я совершенно соглашаюсь на составленное Кортесами уложеніе и принимаю его, находя въ семъ спасительныя и необходимыя условія для Короны, равно какъ и для упроченія счастія Испаніи.“ Данъ въ нашемъ дворцѣ 4 Іюня 1837. *Марія Христина.*— Кортесы объявили, что они съ большою радостію

1) По письмамъ изъ Рима, не было никакихъ возмущеній кромѣ нѣкоторыхъ безпорядковъ по поводу дороговизны хлѣба.

ogłosił tam wstąpienie na tron Królowey.

— W towarzystwach i klubach politycznych obiega wieść, że Lord *Durham* będzie mianowany Sekretarzem Stanu do interessów zagranicznych, a zaś Lord *Palmerston*, będzie wyniesiony na godność Para.

— Król Hannowerski dzisia opuścił Anglią, dla objęcia rządów nowego Królestwa swego. Przez to wstąpienie na tron, będzie on w takiém położeniu i stosunku względem Królowey *Wiktoryi*, w jakich był jeden z przodków jego, Elektor Jerzy (poźniey Jerzy I), względnie panującey podówczas Królowey Anny, to jest: że tak długo dopóki męża i potomstwa mieć nie będzie, on zawsze zostanie domniemanym następcą tronu Angielskiego, który odziedziczyłby na przypadek niespodzianey śmierci Monarchini, jako naystarsza głowa panującey linii, i obiedwie korony połączyłby znowu na głowie swojey. Ta okoliczność wyjaśnia, że Król wykonał przysięgę jako Par Anglii, nie dla tego, ażeby używać praw przywiązanych do tey godności, lecz żeby okazać, iż stosunki i związki łączące go z Anglią, nie są bynaymniey zerwane. (*G. C.*)

Włochy.

Rzym, 10-go Czerwca.

Wieczorem d. 28 z. m. i nazajutrz drugi raz, miało mieysce potrzykroć trzęsienie ziemi w Velletri i w okolicznych wioskach. Monte Laziale, w obwodzie którey nastąpiło rzeczone zjawisko, jest, jak wiadomo, wygasłym wulkanem.— W Monte Casino pokazał się tak zwany wulkan mulisty, który zmusił tamecznych mieszkańców do śpiesznego opuszczenia siedzib swoich.

— Wydarzony przypadek w Królestwie Neapolitańskiém, że kilku zakonników dopuściło się morderstwa na pewnym duchownym świeckim, którego przytém zrabowali, sprawił tu tém większe wrażenie, że władze mieyscowe, ująwszy sprawców, uwięziły ich i do sądów cywilnych oddały. Zwierzchność duchowna domaga się ich wydania, twierdząc, że nie należą do jurysdykcyi sądu cywilnego, lecz duchownego, wyłącznie. Ciekawa rzecz, jak się to skończy.

Turyn, 8-go Czerwca.

Zdaje się, że w Państwie Kościelném miały mieysce zaburzenia, na uśmierzenie których siły zbroyney użyć musiano. Teraz odbywają się śledztwa, aby docięc prawdziwey ich przyczyny *). W ogólności panujący sposób myślenia w państwie Rzymskiém, jest dobry.

—Bieg interessów politycznych w Hiszpanii wywiera wpływ wielki na Włochy, a ostatnie doniesienia, które pomyślnie brzmią dla Karolistów i z woli Rządów włoskich są kilkokrotnie rozgłaszane, nie chybiły zamierzonego celu: utwierdzają bowiem mniemanie, że restauracya, to jest: przywrócenie *D. Karlosa* na tron, mieysce mieć będzie. W Genui zdają się kupcy oczekiwać tylko chwili, w którey by woysko Karolistowskie usadowiło się ostatecznie w Katalonii, nie omieszkają bowiem natenczas korzystać z tey okoliczności przysyłając wszystkie potrzeby wojenne do wybrzeżów Katalonii. (*G. C.*)

Hiszpania.

Madryt, dnia 10 Czerwca.

Dnia 5 b. m. wszyscy Ministrowie, ubrani w mundury, przybyli na posiedzenie Kortezów, którym Pan *Calatrava* złożył na ręce Prezesa pismo następującey osnowy:— „Do Kortezów.— Z równém przekonaniem jak i zadowoleniem przyjęłam deputowanych, wysłanych do mnie z grona Kortezów, jako też i zasadniczą ustawę. Lubo zasady i projekt dzieła tego, już dawniey przyjąwszy, dałam poznać, że z jego treści jestem zupełnie zadowoloną; przecież raz jeszcze przyymuję je w kształcie takim, w jakim właśnie odbieram, bo znaydując w niém spełnienie wszelkich nadziei, które, jako królowa i matka, pokładałam w uczuciach, mądrości i prawnym sposobie myślenia zacnych reprezentantów Hiszpanii. Teraz więc tém mocniey cieszę się, gdy Kortezom oznaymić mogę, iż jestem gotowa, w imieniu Królowey córki mojey, uroczyście i bez żadnego przymusu, wykonać przysięgę, jako zupełnie zgadzam się na uchwaloną przez Kortezy ustawę i przyymuję ją, widząc w tém zbawienne i potrzebne zapewnienie dla korony, jak niemniey utrzymania szczęścia Hiszpanii.“ Dano w pałacu naszym dnia 4 Czerwca 1837. *Marya Chrystyna.*— Kortezy oświadczyły, iż z wielką radością przyymują posłanników Królowey, a zawczora

*) Podług listów pisanych z Rzymu, nie było żadnych innych zaburzeń, prócz niektórych, już wiadomych, zaysć zgiełkliwych, z powodu drożyzny chleba.

принимаютъ Посланниковъ Королевы, и третьяго дня всѣ члены подписали въ трехъ экземплярахъ новое уложеніе, изъ коихъ одинъ предназначенъ для Королевы, остальные же для двухъ законодательныхъ Палатъ. (*G. C.*)

Турція.

Константинополь, 9-го Іюня.

Нѣсколько дней здѣшняя полиція была чрезвычайно дѣятельна, такъ какъ будто открыты слѣды заговора распространеннаго здѣсь и въ провинціяхъ. Всѣ заговорщики, какъ утверждаютъ, принадлежатъ къ приверженцамъ прежнихъ Янычаръ, слѣдовательно не чего было слишкомъ опасаться. Должно надѣяться, что виновные не избѣгнутъ суда, который въ этотъ разъ дѣйствуя безъ торопливости, будетъ вѣроятно стараться изслѣдовать самое начало предполагаемаго покушенія. (*G. C.*)

Смѣсь.

Наслѣдники Мегмета-Али.

Ибрагимъ-Паша и Аббасъ-Паша.

За нѣсколько мѣсяцевъ назадъ въ газетахъ писали, что Мегметъ-Али созвалъ въ Каирѣ начальниковъ провинцій и всѣхъ Государственныхъ сановниковъ для объявленія имъ въ торжественномъ собраніи намѣреній своихъ, касательно назначенія наслѣдниковъ, и для утвержденія этого выбора. Старшему сыну своему Ибрагиму Пашѣ онъ отдаетъ Сирійской Пашаликъ, а Египетъ оставляетъ внуку своему Аббасу-Пашѣ, сыну любимѣйшаго изъ его дѣтей, Туссума. Мы представимъ здѣсь краткій очеркъ характеровъ этихъ нарѣченныхъ наслѣдниковъ, и разскажемъ нѣсколько случаевъ изъ жизни ихъ, такъ какъ сами слышали отъ Египтянъ.

На рынкѣ Канкалили мы познакомились съ однимъ почтеннымъ купцомъ, Ибрагимомъ-Абу-Келилемъ, онъ пользуется большимъ уваженіемъ своихъ товарищей, и они не рѣдко требуютъ его совѣтовъ. Ему 60 лѣтъ отъ роду; онъ былъ свидѣтелемъ частыхъ революцій, которыя измѣнили, но не улучшили участи Египта, какъ обыкновенно бываетъ со всѣми революціями. Спокойно перенесъ онъ всѣ несчастія, и когда разсказывалъ намъ о нихъ, то говорилъ, какъ о старой повѣсти, которая будто происходила не между людьми, потому что въ разсказѣ своемъ онъ никогда не упоминалъ собственныхъ именъ. Въ повѣствованіяхъ его, надъ всѣми происшествіями разлита была какая то дивная сила могущества Бога и Его непреложной воли. Говорилъ ли онъ о томъ, какъ въ послѣднюю моровую язву на глазахъ его погибли двѣнадцать человѣкъ изъ его семейства, или разсказывалъ о бѣдности, въ которую Турки ввергли Египетъ своимъ грабительствомъ, онъ всегда оканчивалъ прославляя всемогущество Господа съ смиреніемъ, не довѣряя иногда и самой надеждѣ, и почитая ее за ропотъ противъ воли неба. Ибрагимъ-Абу-Келиль былъ разскащикъ пріятный и легкій; прямодушіе и доброта проявлялись всегда въ его сужденіяхъ. Онъ былъ приверженъ къ своей религіи безъ фанатизма, но и не по одной привычкѣ. Мы съ намѣреніемъ говоримъ о честности и благородномъ характерѣ этого купца, чтобы удостовѣрить читателя въ справедливости свѣдѣній, которыя собрали мы въ его разсказахъ о приверженности Арабовъ къ ихъ Пашамъ.

— Мегметъ-Али, говорилъ онъ, безъ сомнѣнія, человѣкъ добрый, Государь великій, одаренный твердымъ умомъ и исполненный благородства; но онъ слишкомъ занятъ распространеніемъ своихъ владѣній; онъ допускаетъ себя обманывать льстецамъ, которые безпрерывно увеличиваютъ народную нищету.

— Но, новыя учрежденія, которыя Великій Паша (такъ называютъ они Вице-Короля) заимствуетъ ежедневно изъ Европы, не содѣлаютъ ли Египетъ счастливѣе и могущественнѣе?

— Гордость Турокъ, отвѣчалъ онъ, уничтожаетъ всѣ усилія, которыя дѣлаетъ Вице-Король для улучшенія управленія въ этой странѣ. Люди, достигающіе власти происками, не умѣютъ ничего учредить, а почитаютъ себя свѣдущѣе Европейцевъ, отъ которыхъ они научились только въ половину. Всѣ эти преобразованія, быть можетъ, очень хороши для земель Христіанскихъ, но лучше бы оставить неприкосновенными учрежденія отцовъ нашихъ, которыя сдѣлали насъ счастливыми.

— Какую довѣренность оказываетъ народъ Ибрагиму-Пашѣ? Думаютъ ли, что онъ будетъ продолжать преобразованія, начатыя отцемъ его, или возвратится къ древнимъ обычаямъ?

Купецъ посмотрѣлъ на насъ печально, покачалъ головою и сказалъ: „Народъ почитаетъ Ибрагима-Пашу не сыномъ Мегмета-Али — но сыномъ водо-

wszyscy członkowie podpisali nową ustawę we trzech exemplarzach, z których jeden przeznaczony dla Królowey, a dwa dla dwóch Izb prawodawczych.

Turcya.

Konstantynopol, d. 9 Czerwca.

Przez dni kilka była policya tuteysza nadzwyczay czynna: miano bowiem powziąć ślady spisku rozgałęzionego tu i po prowincyach. Spiskowi mają bydź sami stronnicy dawnych Janczarów, nie było więc wielkiego niebezpieczeństwa. Trzeba się spodziewać, że sprawcy nie uydą rąk sprawiedliwości, która tym razem działając bez pośpiechu, zechce zapewne dóyść całego wątku zamierzonego zamachu. (*G. C.*)

Rozmaite Wiadomości.

Następcy Mehmeda Alego.

Ibrahim-Basza i Abbas-Basza.

Przed kilką miesiącami czytaliśmy w gazetach, że Mehmed-Ali zwołał do Kairu naczelników prowincyy i wszystkich urzędników kraju dla oświadczenia im na uroczystém zgromadzeniu swoich zamiarow, względem naznaczenia następców, i dla utwierdzenia tego wyboru. Starszemu swojemu synowi, Ibrahimowi-Baszy, oddaje Paszalik Syryyski, a Egipt zostawuje swemu wnukowi Abbassowi-Baszy, synowi nayulubieńszego z jego dzieci Tussuma. Podamy tu krótki rys charakterów tych mianowanych następców, i opiszemy kilka zdarzeń z ich życia, jakeśmy to sami od Egipcyan słyszeli.

Na rynku Kankalili zabraliśmy znajomość z pewnym szanownym kupcem, Ibrahimem-Abu-Kelilem; posiada on wielki szacunek u swoich towarzyszy, którzy często rad jego zasięgają. Liczy on dopiero 60 lat wieku; był świadkiem częstych rewolucyi, które odmieniły, ale nie ulepszyły losu Egiptu, jak to zazwyczay ze wszystkiemi bywa rewolucyami. Zniosł on spokoynie wszystkie nieszczęścia, i kiedy nam o nich opowiadał, mówił jakby o starey powieści, która nie między ludzmi miała mieysce, gdyż w opowiadaniu swojém nie wymienił nigdy własnego nazwiska. W opowiadaniach jego, nad wszystkiemi wypadkami rozlana była niejakaś zadziwiająca moc Wszechmocności Boga i świętey jego woli. Mówiłli o tém, jak podczas ostatniego morowego powietrza w oczach jego zginęło dwanaście osób z jego familii, albo opowiadał o nędzy, w jaką Turcy pogrążyli Egipt przez swe łupieztwa, zawsze kończył wysławiając wszechmocność Boską z pokorą, niewierząc niekiedy i w samą nadzieję, poczytując ją za szemranie przeciwko woli Nieba. Ibrahim-Abu-Kelil był opowiadaczem przyjemnym i lekkim; prostota i dobroć zawsze się malowały w jego zdaniach. Był on przywiązany do swojey religii bez fanatyzmu, ale też i nie przez samo tylko nawyknienie. Jedynie mówimy o zacności i szlachetności charakteru tego kupca, ażeby przekonać naszych czytelników o prawdziwości podań, które powzięliśmy z jego opowiadań względem przywiązania Arabów do ich Baszow.

Mehmed-Ali, mówił on, jest to, bezwątpienia, człowiek dobry, Pan wielki, udarowany stałym umysłem, i pełen szlachetności; ale zbytecznie się zatrudnia rozszerzeniem swoich posiadłości; pozwala siebie oszukiwać pochlebcom, którzy nieustannie powiększają nędzę narodu.

— Ale nowe urządzenia, które Wielki Basza (tak nazywają Arabowie Vice-Króla) codzień zapożycza od Europy, czyliż nie uczynią Egiptu szczęśliwszym i potężnieyszym?

— Duma Turków, odpowiedział, zniszczemnia wszystkie usiłowania, które czyni Vice-Król dla polepszenia administracyi tego kraju. Ludzie, którzy podstępami osięgnęli władzę, nic nie umieją urządzać, a mają siebie za mędrszych od Europeyczyków, od których nauczyli się tylko połowy. Wszystkie te odmiany bydź mogą bardzo dobre dla krajów Chrześcijańskich, ale lepieyby było zostawić nienaruszonemi instytucye naszych oyców, które nas uszczęśliwiły.

— Jakie zaufanie okazuje narod ku Ibrahimowi-Baszy? Czy sądzą, że on będzie daley uskuteczniał reorganizacye, przez jego oyca rozpoczęte, albo do dawnych powróci zwyczajów?

Kupiec spóyrzał na nas ze smutkiem, potrząsł głową i rzekł: „Narod uważa Ibrahima-Baszę, nie za syna Mehmeda-Alego—ale za syna woziwody; i rzeczywi-

носа; и дѣйствительно онъ ни чѣмъ не похожъ на Мегмета-Али. Онъ не имѣетъ такого пріятнаго, почтеннаго вида, какъ Вице-Король; онъ не умѣетъ улыбкою вселять радость и надежду въ сердца тѣхъ, которые къ нему обращаются. Онъ не имѣетъ ни одной изъ драгоцѣнныхъ добродѣтелей, наполняющихъ душу Мегмета-Али благоуханіемъ. Онъ скупъ, жаденъ, ненасытенъ къ богатству, недоволенъ огромнымъ содержаніемъ, которое получаетъ изъ казны и торгуетъ чрезъ Христіанъ для своего обогащенія; учреждаетъ мануфактуры, которыя не платятъ податей. Въ Даміетѣ, рисъ, собираемый съ обширныхъ полей его, изъятъ отъ платежа налоговъ; хлопчатая бумага и тутовыя плантаціи тоже. Когда въ Смирнѣ учредилъ онъ фабрику шелковыхъ кушаковъ, то въ приказѣ пригласилъ всѣхъ Офицеровъ, чтобы они оставили красные кушаки, которые продавало имъ правительство, и носили бы приготовляемые на его фабрикѣ. Такое приглашеніе было настоящимъ приказомъ; и потому всѣ Офицеры покупали Сирійскіе кушаки. Государство потерпѣло потерю, но ИбрагимъПаша умножилъ свои богатства.

— Но за чѣмъ Великій Паша допускаетъ такія злоупотребленія?

— Сынъ его ему нуженъ, потому что онъ счастливъ на войнѣ. Ибрагимъ-Паша вымышляетъ ежедневно средства къ умноженію своего богатства, и въ то же время безпрерывно побуждаетъ отца своего уменьшать жалованье, назначенное Генераламъ и первымъ Государственнымъ чиновникамъ.

Однажды послѣ такого разговора, въ которомъ Ибрагимъ-Абу-Келилъ высказалъ намъ мало по малу все свое имѣніе, но съ большимъ благоразуміемъ и осмотрительностію, нежели мы въ состояніи это сдѣлать, передавая его слова, онъ разсказалъ намъ одинъ случай, доказывающій скупость и варварство Ибрагима-Паши.

Паша прогуливался въ кабріолетѣ, который онъ выписалъ изъ Европы, и съ быстротою стрѣлы катился по улицамъ. Непредусмотрительность и торопливость порождаютъ несчастія, говоритъ Арабская гословица. На поворотѣ одной улицы, онъ сшибъ съ ногъ бѣднаго феллаха: лошадь затоптала его и колесо кабріолета переломило ему ногу. Жена несчастнаго была свидѣтельницею этого происшествія. Она бросаетъ то, что несла на головѣ, и видя, что мужъ ея изуродованъ на вѣкъ, и не въ состояніи уже пропитать своего семейства, бѣжитъ въ слѣдъ за Пашею, умоляя о состраданіи. Ибрагимъ-Паша, слыша крики ея, даже не обернулся; но пріѣхавъ во Дворецъ сказалъ: Избавьте меня отъ этой докучливой женщины! Онъ приказалъ дать ей 4 піастра (1 рубль) и выгнать ее.

— Какая участь ожидаетъ Египетъ, по смерти Вице-Короля?

— Да отдалитъ отъ насъ Богъ это несчастіе — сказалъ Ибрагимъ-Абу-Келилъ. Жизнь Мегмета-Али — жизнь нашего народа. По мѣрѣ того, какъ растутъ его годы, и наши несчастія умножаются; — но когда умретъ Великій Паша тогда и мы умремъ, если Богъ не помилуетъ насъ.

— Почему же не надѣетесь вы, что Мегмету-Али наслѣдуетъ кто либо другой, а не Ибрагимъ-Паша? — У него много сыновей.

— Правда, но другія дѣти его еще очень молоды. Старшему изъ нихъ Сеидъ-Бею только 13 лѣтъ. — Аббасъ-Паша, его внукъ, такъ нерадиво воспитанъ, что ему трудно будетъ противустоять своему дядѣ. Этотъ, кажется, готовится къ борьбѣ, собирая значительныя богатства; онъ ласкаетъ войско, обѣщая производства и никогда не выполняетъ своихъ обѣщаній; онъ всѣми средствами старается освободиться изъ подъ власти отца. Противникъ всѣхъ нововведеній Вице-Короля, онъ ожидаетъ только минуты его смерти, чтобы возстановить старый порядокъ во всемъ что не касается устройства войска. Еще прежде путешествія своего въ Каиръ, онъ говорилъ открыто, что Европейцы смѣются надъ бѣлою бородою Мегмета-Али, льстятъ его тщеславію и побуждаютъ его къ безумнымъ предпріятіямъ. По его наущенію, были изгнаны многіе франки и уменьшено число народныхъ школъ. Къ тому еще Ибрагимъ-Паша не Музульманскій Князь: онъ никогда не окружаетъ себя пышностію; одежда его всегда въ безпорядкѣ и щедрость никогда не разверзаетъ руки его для благотворительности. (*Окончаніе впредь.*)

Съ 1-го числа настоящаго мѣсяца Іюля, началась подписка на 2-ю половину текущаго года. Цѣна съ пересылкою по почтѣ 5 р. 50 к. сер., безъ почты 4 р. 50 к. сер. Для жителей города Вильны принимается и на четверть года, цѣна 2 р. 25 коп. сер.

ście w niczém nie jest podobny do Mehmeda Alego. Niema on tak przyjemney, tak poważney postawy, jak Vice-Król; nieumie uśmiechem wlewać radości i nadziei w serca tych, którzy się do niego udają. Niema on żadney z tych drogich cnot, które duszę Mehmeda-Alego wonnością napełniają. Jest skąpy, chciwy, nie syty bogactw, nie kontent z ogromney pensyi, którą pobiera ze skarbu i prowadzi handel przez Chrześcian dla swego zbogacenia się; zakłada rękodzielnie, które niepłacą podatków. W Damiecie, ryż, z obszernych jego gruntów zbierany, wyjęty jest od płacenia podatków; bawełna i plantancye morwowe toż samo. Kiedy w Smirnie założył on fabrykę jedwabnych pasow, przez rozkaz dzienny wezwał wszystkich Oficerów, ażeby nie nosili czerwonych pasów od Rządu przedawanych, lecz żeby kupowali robione w jego fabryce. Wezwanie takie było rzeczywistym rozkazem; dla tego też wszyscy Oficerowie pokupowali pasy Syryyskie. Kray poniosł stratę, ale Ibrahim Basza powiększył swe skarby.

— Czemuż więc Wielki Basza dozwala takich nadużyć?

— Syn jego jest mu potrzebny dla tego, że jest szczęśliwy na woynie. Ibrahim-Basza codziennie wymyśla środki do powiększenia swojego bogactwa, i razem bezustanie pobudza swojego oyca do umnieyszenia płacy, jaka jest naznaczona dla Jenerałów i pierwszych Urzędników Państwa.

Pewnego razu po takiey rozmowie, w którey Ibrahim-Abu-Kelil odkrył nam swoje zdanie, lecz z większą roztropnością i ostróżnością, niżeliśmy mogli to uczynić powtarzając jego wyrazy, opisał on nam jedno zdarzenie, świadczące o skępstwie i barbarzyństwie Ibrahima-Baszy.

Basza przejeżdżał się w kabryolecie, sprowadzonym z Europy i z szybkością strzały latał po ulicach. Nieostróżność i nieprzytomność rodzi nieszczęście, powiada Arabskie przysłowie. Na zawrócie jedney ulicy, zwalił z nog ubogiego fellacha: konie go zdratowały, a koło kabryoletu zgruchotało mu nogę. Żona nieszczęśliwego była świadkiem tego przypadku. Rzuca ona to, co niosła na głowie, i widząc, że mąż jey został kaleką na zawsze i że już nie jest w stanie wyżywić swojey familii, bieży w ślad za Baszą, błagając go o litość. Ibrahim-Basza, słysząc jey wołania, ani się poruszył; ale przyjechawszy do pałacu powiedział: Wybawcie mię od tey uprzykrzoney kobiety! kazał dadź jey 4 piastry (1 rubel) i wypędzić.

— Jakiego losu spodziewa się Egipt po śmierci Vice-Króla?

— Niech od nas Bóg odwróci to nieszczęście — powiedział Ibrahim-Abu-Kelil. Życie Mehmeda-Alego — jest życiem naszego narodu. W miarę wzrastania jego lat, powiększają się nasze nieszczęścia; — ale kiedy Wielki Basza umrze, wtedy i my pomrzemy, jeżeli Bóg nie zlituje się nad nami.

— Dla czegoż nie możecie mieć nadziei, że po Mehmedzie-Alim nastąpi kto inny, nie zaś Ibrahim-Basza. — Wszak on ma wielu synów.

— Prawda, lecz dalsze dzieci jego są jeszcze bardzo młode. Starszy z nich Said Bey ma tylko 13 lat. — Abbas-Basza jego wnuk, tak niestarannie jest wychowany, że ciężko mu będzie sprzeciwiać się swojemu stryjowi. Ten tymczasem, zdaje się gotować do walki; zbierając ogromne bogactwa stara się jednać przychylność ku sobie woyska, obiecując promocye, ale nigdy nie wypełnia swoich przyrzeczeń; wszelkiemi środkami usiłuje uwolnić się z pod władzy oyca. Będąc przeciwnikiem wszystkich nowych wprowadzeń Vice-Króla, oczekuje tylko chwili jego śmierci, dla przywrócenia dawnego porządku we wszystkiém, co się nie ściąga do woyska. Jeszcze przed podróżą swoją do Kairu, mówił on otwarcie, że Europeyczykowie naśmiewają się z siwey brody Mehmeda-Alego, pochlebiają jego dumie i zachęcają go do nierozsądnych przedsięwzięć. Z jego namowy wygnano wielu franków i zmnieyszono liczbę szkół narodowych. A do tego jeszcze Ibrahim-Basza nie jest Xięciem Muzułmańskim; nigdy się nieotacza przepychem; odzienie jego zawsze jest w nieładzie, a hoyność nieotwiera nigdy ręki jego dla dobroczynności. (*Dokończenie nastąpi*).

Od dnia 1-go teraźnieyszego miesiąca Lipca, zaczęła się prenumerata na 2-gie półrocze bieżącego roku. Cena zwyczayna z pocztą 5 rub. 50 kop., bez poczty 4 rub. 50 kop. srebrem. Na mieyscu w Wilnie można prenumerować i kwartałowie, cena 2 rub. 25 kop. srebrem.

ВИЛЬНА Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Іюля 2 д. 1837 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. Кав. *Левъ Боровскій.*